

INFORMACIÓ

SOCIO-PSICO-PEDAGOGIA EN LA RIBERA

Ponència presentada en el «IV Encuentro Nacional de Psicología Comunitaria» celebrat a València els dies 7 i 8 d'abril de 1989.

- M.ª Teresa Limorte i Guillén.
- Aurèlia Llopis i Pérez.
- Teresa Llopis i Pérez.
- Fernando Lluch i Gutiérrez.
- Carles Vendrell i Carbó.

(Membres de la «Coordinadora comarcal de Serveis Sòcio-Psico-Pedagògics Municipals Ribera Alta-Ribera Baixa».)

Els Gabinetes Sòcio-Psico-Pedagògics Municipals apareixen en el País Valencià en l'any 1978, aleshores s'inicia un període d'expansió que culmina en l'actualitat amb l'existència d'uns 160 Gabinetes Municipals. Aquests equips estan integrats per al voltant dels 400 professionals entre psicòlegs i pedagogs.

La presència actual de Gabinetes Municipals en les dues comarques de la Ribera del Xúquer, té el seu origen en la creació l'any 1979 del Gabinet de Cullera. Va ser a partir del curs 80-81 quan la resta d'Ajuntaments democràtics de la comarca, començaren a crear aquest tipus de servei amb l'objecte de donar respos-

ta a una serie de necessitats i demandes fonamentalment educatives. En l'actualitat són 27 Gabinetes sòcio-psico-pedagògics els que intervenen en les dues Riberes (17 Gabinetes Municipals en la Ribera Alta, 9 en la Ribera Baixa y 1 en un Centre d'Educació Especial). En aquests equips treballen 56 professionals, dels quals 48 són psicòlegs i 8 són pedagogs.

Prompte es va fer evident la necessitat de coordinar-se, entre els equips que en aquestes comarques treballàvem en l'àmbit municipal. D'aquesta forma comencen a realitzar-se reunions de coordinació, fruit de les quals són dos treballs pioners:

- Un dossier sobre les possibilitats d'estudis al finalitzar l'EGB, en la Ribera Alta.
- Un estudi descriptiu de la demanda social als professionals que actuen en la Ribera Baixa.

En aquests primers treballs conjunts dels Gabinetes Municipals, s'entrevéu el que ha anat definint-se com un aspecte important del nostre marc comunitari d'intervenció, és a dir, la investigació-acció en l'àmbit municipal.

Un fet important en aquest procés va ser la fusió de les dues comarques durant el curs 85-86. Aleshores s'estableix

una dinàmica de reunions de periodicitat mensual, estructurades en comissions de treball, les quals estaven al voltant de les següents àrees:

- Prevenció de dificultats d'aprenentatge i problemes d'adaptació.
- Orientació Escolar i Professional.
- Treball amb pares.
- Ensenyament en valencià.
- Integració.
- Intervenció Comunitària.

Els objectius d'aquests grups de treball eren:

- a) Intercanvi d'experiències.
- b) Unificar criteris d'intervenció.
- c) Anàlisi dels recursos de la zona.

Tot açò va donar com resultat la realització de les «I Jornades de Serveis Sòcio-Psico-Pedagògics Municipals de la Ribera Alta-Ribera Baixa» realitzades a Cullera del 25 al 28 de febrer de 1987, en un esforç per definir el model d'intervenció comunitària en l'àmbit municipal.

Analitzant el treball d'aquestes I Jornades ens trobem que gran part de les ponències i comunicacions presentades, tenen una inspiració clarament comunitària. Tots aquests treballs apareixen compilats en el llibre «Sòcio-Psico-Pedagogia i Municipi» editat per la pròpia Coordinadora. Aquestes Jornades van suposar:

- La consolidació de la Coordinació entre els Gabinetes de les dues Comarques.
- La constatació de l'interés que la intervenció sobre la co-

munitat desperta en els treballs dels Gabinetes.

- La necessitat d'anar definint un model d'intervenció comunitària.

Per altra banda i tenint en compte els distints debats que amb motiu d'aquestes Jornades van tindre lloc entre els professionals, es va considerar necessari la consecució dels següents punts:

- Normalització de les condicions de treball que tenen els professionals dels Gabinetes Sòcio-Psico-pedagògics i d'altres equips municipals.

- Desenvolupament del ple exercici de les competències municipals en matèria de Benestar Social: Salut, Educació, Cultura, Serveis Socials; facilitant als Ajuntaments els mitjans pressupostaris que facen possible la gestió dels programes requerits per la resolució de les necessitats socials existents.

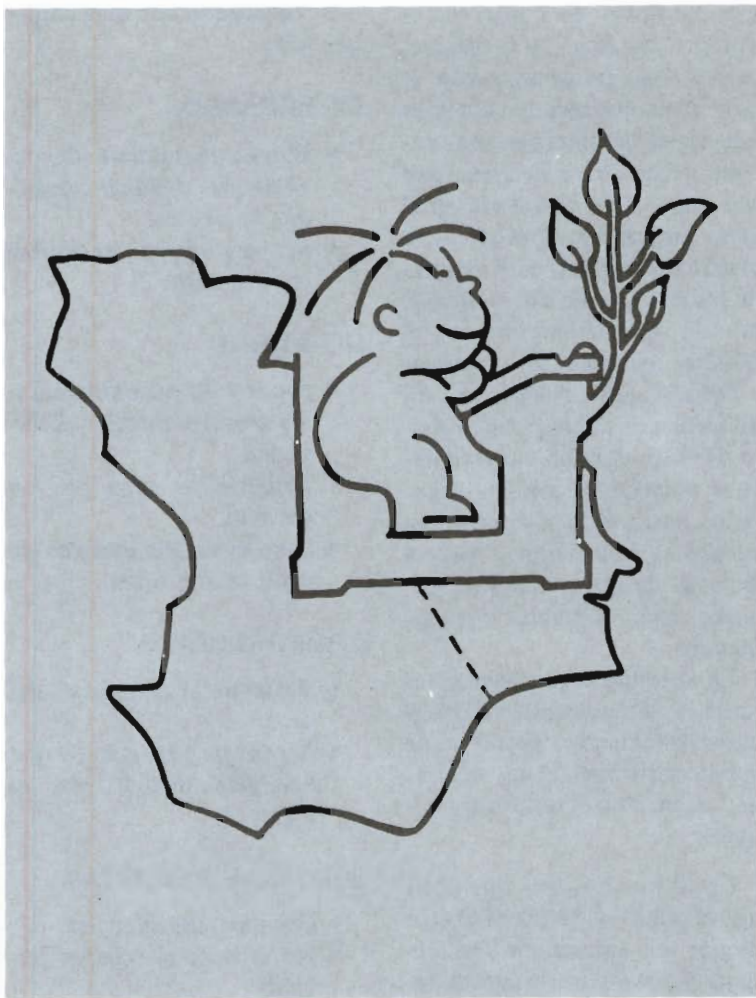
- La possibilitat de coordinar els nostres serveis amb els dels altres professionals que intervenen en l'àmbit municipal, sense tindre en compte la institució supramunicipal que financie aquestos serveis.

- La financiació dels programes d'Acció comunitària municipals per part d'institucions d'àmbit supramunicipal deuria permetre la inclusió de qualsevol professional que treballa per a l'Ajuntament, siga qui siga l'equip al que pertany: Gabinet Sòcio-Psico-pedagògic o altres.

- L'aplicació de la Llei, en aquells aspectes que es relacionen amb la participació dels professionals dels Gabinetes o altres serveis municipals en òrgans de representació col·lectiva: Consells Escolars Municipals, Consells de Benestar Social, etc.

- Per millorar la incidència dels programes elaborats a nivell supramunicipal és necessari que es tinguen en compte als equips municipals d'intervenció primària: Gabinetes Sòcio-psico-pedagògics, serveis socials, equips de salut, etc.

Continuant amb aquesta di-

nàmica, per al curs 88-89 ens proposarem tornar a realitzar unes Jornades professionals, introduint alguns canvis però mantenint el fil conductor de l'interès pels temes referits a la comunitat.

D'aquesta forma, el 7 d'octubre passat, es va realitzar en Almussafes la «Jornada Inaugural del curs 88-89», la ponència-marc de la qual es titulava «El territori i la nova cultura psico-pedagògica», a càrrec de Jaume Carbonell, director adjunt de la revista «Cuadernos de Pedagogía».

De la ponència confeccionada per la comissió organitzadora d'aquesta Jornada, podem extraure el següent fragment: «El col·lectiu de professionals d'aquesta coordinadora (psicòlegs i pedagogs), com observadors pròxims a la realitat socio-escolar, conceptualitzem el fet educatiu com no exclusiu del marc escolar i no sols amb un personatge, el xiquet/xiqueta; el mig social juga un paper fonamental en la comprensió dels processos educatius. Per això,

és important incrementar la investigació i la intervenció en els contextos naturals on es produeix el desenvolupament».

Continuant amb la celebració d'aquestes II Jornades, el 17 de desembre passat va tindre lloc a Carcaixent una Jornada monogràfica sobre el tema de la «Formació de Pares», aquesta Jornada va tindre com marc la ponència a càrrec de Cristina López, «los padres y la actividad psicopedagógica comunitaria». Per altra banda, en aquesta jornada, els distints Gabinetes Municipals presentaren comunicacions sobre les experiències que estan portant a cap.

Per finalitzar aquestes II Jornades, el pròxim 28 d'abril està prevista la realització en Sueca de la Jornada «Psicopedagogia des del municipi: alternativa comunitària», els ponents marc d'aquesta Jornada seran Dolors Renau i Gonçal Musitu; per altra banda són ja nombrosos els Gabinetes Municipals de tota la Comunitat Valenciana que han sol·licitat la

presentació de comunicacions.*

Totes aquestes Jornades suposen una reflexió contínua dels Gabinetes sobre el nostre propi treball, al temps que un intent d'anar definint el marc de referència que delimita les funcions dels Gabinetes Municipals, considerats com serveis comunitaris d'actuació primària, que es caracteritzarien per:

- Tindre un espai d'intervenció municipal. El municipi com primer nivell de l'administració on es gestionen les necessitats i urgències de la col·lectivitat deu ser el nucli on es creen els serveis per atendre aquestes necessitats, tal i com recull la Llei Reguladora de Bases de Règim Local.

- Ser interdisciplinaris: és evident la conveniència d'un enfocament pluricausal i multixplacatiu de la dinàmica escolar, social, familiar, etc.

- Coordinats tots els serveis existents en el municipi. Aquesta coordinació pretén rendabilitzar les actuacions dels serveis municipals, organitzant la seua intervenció unitàriament en Programes Conjunts en distintes àrees d'actuació. Tot açò es podria concretar en la creació municipal d'una Comissió de Benestar Social d'intervenció en la comunitat, composta per una part per tots els tècnics dels Serveis Municipals i per altra banda pels Regidors (Regidories de Sanitat, Educació, Serveis Socials, Cultura, Urbanisme, Esport).

Aquesta comissió seria l'encarregada de l'elaboració de plans d'intervenció en distintes àrees d'actuació.

- D'enfocament globalitzant i general, d'orientació-informació, més que d'atenció assistencial, individual i terapèutica.

- Centrats en la prevenció. Ja que els problemes, tant a nivell escolar com de desajustament personal no resideixen tan sols en l'individu, sinó també en les institucions i en l'entorn socio-cultural que l'envolta; es fa evident la necessitat d'actuació en aquests nivells. Per açò la importància de l'actuació conjunta de tots els pro-

fessionals municipals tant a l'escola com fora d'ella en programes d'intervenció que incidisquen en la qualitat de vida de la comunitat.

- Amb una metodologia d'intervenció comunitària. Aquesta metodologia es caracteritza per:

- Actuacions realitzades en el mateix medi on apareixen els problemes i en estreta relació amb els mecanismes de la vida quotidiana que els determinen.
- Potenciació dels propis recursos existents i que estan normalment infrautilitzats.
- Gestió descentralitzada i que enriquezca la implicació i l'intercanvi, així com l'assumpció de les decisions col·lectives.
- Vinculació estreta amb els recursos existents en el medi, encara que depenguin d'altre sistema o administració.
- Priorització de l'educació i la prevenció sobre l'assistència i la cura.
- L'avaluació deurà estar inclosa en l'elaboració dels programes, i aquesta deu entendre's tant quantitativament com qualitativa.

* Una informació més detallada sobre aquesta Jornada pot trobar-se en l'anterior número de «Informació Psicològica».

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES:

- BAÑULS, A.; GONZÁLEZ, M.; HUERTA, J.; LLOPIS, T.: *Propuesta de modelo de intervención de los gabinetes socio-psicopedagógicos en el municipio*. Ponència presentada en les II Jornades de Gabinetes socio-psicopedagógicos municipals. València, novembre de 1986.
- BASCUÑÁN, X.; HERNANDIS, S.; LIMORTE, T.; LLOPIS, T.; QUIJAL, S.; SÁNCHEZ, C.; VENDRELL, C.: *Sòcio-Psicopedagogia i municipi a la Ribera Alta i Baixa en Sòcio-psicopedagogia i municipi*. L'Alcúdia, 1987.
- COSTA, M., LÓPEZ, E.: *Salud comunitaria*, edit. Martínez Roca, Barcelona, 1986.
- RENAU, D.: *¿Otra psicología en la escuela?*, edit. Laia, Barcelona, 1985.